

Przeliczanie emerytur i rent od kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia

Przepisami art. 194 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn. zm), zwanej dalej ustawą emerytalną, Zakład Ubezpieczeń Społecznych został zobowiązany do ponownego ustalenia wysokości emerytur i rent, które obliczone zostały od kwoty bazowej stanowiącej mniej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Od 1 marca 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przelicza w/w emerytury i renty przysługujące osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1929 r., obliczając te świadczenia przy zastosowaniu kwoty bazowej wynoszącej 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania.

Kwota bazowa wprowadzona została w 1991 r. ustawą z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 z późn. zm.), a jej wysokość została ustalona na 100% przeciętnego wynagrodzenia z kwartału poprzedzającego termin waloryzacji.

Wskutek zmian wprowadzanych w tej ustawie wysokość tej kwoty została obniżona w 1993 r. do 91% przeciętnego wynagrodzenia. Począwszy od terminu drugiej waloryzacji w 1994 r. wysokość tej kwoty ustalano jako 93% przeciętnego wynagrodzenia, przy czym jej wysokość zmieniała się każdorazowo w terminach waloryzacji.

Od 1 września 1996 r. wymiar kwoty bazowej został podniesiony do 94%, a następnie w kolejnych terminach waloryzacji podlegał podwyższeniu o 1 punkt procentowy.

Począwszy od pierwszej waloryzacji w 1996 r. wysokość świadczeń była obliczana:

- od 1 września 1996 r. od kwoty bazowej 804,03 zł – co stanowiło 94% przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał 1996 r., wynoszącego **855,35 zł**,
- od 1 marca 1997 r. od kwoty bazowej 936,05 zł – co stanowiło 95% przeciętnego wynagrodzenia za IV kwartał 1996 r., wynoszącego **985,32 zł**,
- od 1 września 1997 r. od kwoty bazowej 1.001,51 zł – co stanowiło 96% przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał 1997 r., wynoszącego **1.043,24 zł**,
- od 1 marca 1998 r. od kwoty bazowej 1.147,29 zł – co stanowiło 97% przeciętnego wynagrodzenia za IV kwartał 1997 r., wynoszącego **1.182,77 zł**,
- od 1 września 1998 r. od kwoty bazowej 1.196,47 zł – co stanowiło 98% przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał 1998 r., wynoszącego **1.220,89 zł**.

Od 1 stycznia 1999 r. do 29 lutego 2004 r. wysokość emerytur i rent obliczana była od kwoty bazowej stanowiącej 100% przeciętnego wynagrodzenia w kwartale kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji, pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

Od 1 marca 2004 r. wysokość emerytur i rent obliczana jest przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 100% przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym, pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

Komu ZUS podwyższył już świadczenia?

Akcja podwyższania emerytur i rent obliczonych od obniżonej kwoty bazowej rozpoczęła się w 2005 r.

W pierwszej kolejności, od 1 marca 2005 r. i od 1 marca 2006 r., przeliczone zostały emerytury i renty dla osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1930 r.

Od 1 marca 2005 r. przeliczono tym osobom emerytury i renty od kwoty bazowej wynoszącej 96,5% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania, a od 1 marca 2006 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej wynoszącej 100% wskazanego przeciętnego wynagrodzenia.

Przykład:

Mężczyzna urodzony 1 marca 1928 r. jest uprawniony do emerytury od 1 czerwca 1994 r. Świadczenie zostało mu wtedy obliczone przy zastosowaniu kwoty bazowej obniżonej do 93% przeciętnego wynagrodzenia. Od 1 marca 2005 r., a następnie od 1 marca 2006 r. emerytura została przeliczona przy uwzględnieniu kwoty bazowej podwyższonej odpowiednio do 96,5 oraz 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Od 1 marca 2007 r. świadczenia osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1929 r. zostały ustalone od 94,5% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dacie przyznania emerytury lub renty. Osoby te miały otrzymać kolejne podwyżki w latach 2008-2010. Świadczenia miały im zostać obliczone kolejno od 96%, 98% oraz od 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania.

Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 191, poz. 1368) wprowadziła modyfikację do przewidzianego wcześniej harmonogramu podwyższania emerytur i rent obliczonych od kwoty bazowej niższej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Na mocy tej nowelizacji emerytury i renty przysługujące osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1929 r. podlegają podwyższeniu jednorazowo – od dnia 1 marca 2008 r. – w oparciu o kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania.

Tak więc od 1 marca 2008 r. ma miejsce ostatni etap podwyższania emerytur i rent obliczonych z zastosowaniem kwoty bazowej niższej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Które emerytury i renty podlegają podwyższeniu?

Przeliczanie emerytur i rent od dnia 1 marca 2008 r. dotyczy następujących grup świadczeniobiorców:

- osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1929 r., które pobierają emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy obliczoną z zastosowaniem kwoty bazowej niższej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia,
- osób pobierających renty rodzinne przyznane po osobach zmarłych urodzonych po dniu 31 grudnia 1929 r., których emerytura lub renta została obliczona od kwoty bazowej niższej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Przykład:

Kobieta pobiera emeryturę przyznaną i obliczoną we wrześniu 1997 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 96% przeciętnego wynagrodzenia, tj. 1.001,51 zł. Od 1 marca 2008 r. ZUS podwyższy emeryturę poprzez przeliczenie jej przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia, tj. 1.043,24 zł.

Przeliczenie obejmuje emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne przysługujące na podstawie ustawy emerytalnej, jak również renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne, o których mowa w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673 z późn. zm.).

Uwaga!

Przeliczenie renty rodzinnej nie jest uzależnione od daty urodzenia osoby uprawnionej do tego świadczenia. Istotny jest rok urodzenia osoby zmarłej, po której została przyznana renta rodzinna.

Przykład:

Mężczyzna urodzony w grudniu 1929 r. pobiera rentę rodzinną po zmarłej żonie, urodzonej w dniu 10 stycznia 1940 r., uprawnionej w dacie śmierci do emerytury ustalonej od 1 marca 1997 r. Wysokość emerytury obliczono przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 95 % przeciętnego wynagrodzenia, tj. 936,05 zł. ZUS przeliczy od dnia 1 marca 2008 r. rentę rodzinną jako 85% emerytury przysługującej osobie zmarłej, obliczonej przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dacie jego przyznania, tj. 985,32 zł.

Od 1 marca 2008 r. nie podlegają przeliczeniu przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia te świadczenia, których wypłata jest wstrzymana. Świadczenia te zostaną przeliczone wraz ze wznowieniem ich wypłaty.

Przykład:

Kobieta (ur. w lipcu 1949r.) od kwietnia 1997 r. ma ustalone prawo do emerytury nauczycielskiej bez względu na wiek.

Emeryturę obliczono przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 95% przeciętnego wynagrodzenia.

Od 1 stycznia 2007 r. została wstrzymana wypłata świadczenia wskutek osiągnięcia przychodu przekraczającego 130% przeciętnego wynagrodzenia. W związku z tym, w marcu 2008 r. przysługująca emerytura nie zostanie przeliczona od kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania.

Przeliczenie to nastąpi po podjęciu wypłaty emerytury, a więc po zaprzestaniu osiągania przychodu w wysokości powodującej zawieszenie świadczenia. Jeśli to nie nastąpi, ZUS podejmie wypłatę zawieszzonego dotychczas świadczenia w pełnej wysokości w lipcu 2009 r., ze względu na ukończenie przez uprawnioną w tym miesiącu powszechnego wieku emerytalnego wynoszącego dla kobiet 60 lat.

W jaki sposób ZUS dokonuje przeliczenia?

W ramach przeliczenia świadczeń od 1 marca 2008 r. zarówno podstawa wymiaru emerytury lub renty, jak i wysokość świadczenia ustalane są od kwoty bazowej podwyższonej do 100 % przeciętnego wynagrodzenia.

Po obliczeniu emerytury lub renty jej wysokość zostanie podwyższona w ramach wszystkich waloryzacji przypadających od dnia jej przyznania do dnia 29 lutego 2008 r.

Przykład:

Renta z tytułu niezdolności do pracy została przyznana w styczniu 1998 r. i obliczona przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 96% przeciętnego wynagrodzenia, tj. 1.001,51 zł. Od 1 marca 2008 r. ZUS przeliczy zarówno podstawę wymiaru renty, jak i wysokość świadczenia przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania, tj. 1.043,24 zł. Tak ustalone świadczenie i podstawa jego wymiaru zostaną następnie podwyższone w ramach wszystkich waloryzacji, które miały miejsce po przyznaniu świadczenia, a przed dniem 1 marca 2008 r. a więc:

- *od 1 marca 1998 r. (wskaźnikiem 105,25%),*
- *od 1 września 1998 r. (wskaźnikiem 105,25%),*
- *od 1 czerwca 1999 r. (wskaźnikiem 108,7%),*
- *od 1 czerwca 2000 r. (wskaźnikiem 104,3%),*
- *od 1 czerwca 2001 r. (wskaźnikiem 112,7%),*
- *od 1 czerwca 2002 r. (wskaźnikiem 100,5%),*
- *od 1 marca 2003 r. (wskaźnikiem 103,7%),*
- *od 1 marca 2004 r. (wskaźnikiem 101,8%),*
- *od 1 marca 2006 r. (wskaźnikiem 106,2%).*

Tak przeliczona renta zostanie – od 1 marca 2008 r. – zwaloryzowana wskaźnikiem 106,5%.

Przy przeliczeniu świadczeń od kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia uwzględnia się wymiar okresów składkowych i nieskładkowych, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru oraz przysługującą część składkową za okresy rolne i zwiększenie za okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, według stanu obowiązującego w dniu 29 lutego 2008 r.

Oznacza to, m.in., że przy dokonywaniu przeliczenia zostaną uwzględnione okresy składkowe i nieskładkowe przebyte również po ustaleniu emerytury od kwoty bazowej niższej niż 100 % przeciętnego wynagrodzenia.

Przykład:

Emerytura została przyznana w lipcu 1997 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 95% przeciętnego wynagrodzenia, tj. 936,05 zł. Do ustalenia prawa i wysokości świadczenia przyjęto 15 lat okresów składkowych oraz 5 lat okresów nieskładkowych. W okresie po przyznaniu emerytury uprawniona podjęła ponownie zatrudnienie. W październiku 1998 r., na wniosek uprawnionej, do wymiaru emerytury doliczono 1 rok składkowy. Dokonując przeliczenia świadczenia od 1 marca 2008 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia (985,32 zł) ZUS uwzględni 16 lat składkowych i 5 lat nieskładkowych.

Również w przypadku, gdy emeryt lub rencista – już po przyznaniu świadczenia – przeliczył podstawę wymiaru świadczenia od kwoty bazowej stanowiącej mniej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia, przy przeliczaniu świadczenia zostanie uwzględniony aktualny wskaźnik wysokości podstawy wymiaru.

Przykład:

Emerytura została przyznana we wrześniu 1997 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 96% przeciętnego wynagrodzenia, tj. 1.001,51 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wyniósł 97,65%. W okresie po przyznaniu emerytury uprawniona pozostawała w zatrudnieniu.

W październiku 1998 r., na wniosek uprawnionej, ponownie obliczono świadczenie od przeliczonej podstawy wymiaru emerytury, przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 98% przeciętnego wynagrodzenia, tj. 1.196,47 zł.

Nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 105,68%.

Od 1 marca 2008 r. emerytura zostanie ustalona przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie ponownego obliczenia emerytury, podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia (1.220,89 zł). Dokonując przeliczenia ZUS uwzględni wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia w wysokości 105,68%.

Poniżej prezentujemy przykład w pełni obrazujący mechanizm obliczenia świadczenia od 1 marca 2008 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Przykład:

Mężczyzna urodzony w dniu 1 marca 1935 r. pobiera emeryturę przyznaną w lipcu 1996 r. W marcu 2007 r. przeliczono świadczeniobiorcy emeryturę przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 94,5% przeciętnego wynagrodzenia, obowiązującej w dniu 31 sierpnia 1996 r., tj. 677,72 zł. Od 1 marca 2008 r. emerytura zostanie ponownie obliczona – tym razem przy zastosowaniu kwoty bazowej wynoszącej 100% wspomnianego przeciętnego wynagrodzenia, tj. 717,16 zł. Następnie zaś wysokość świadczenia oraz podstawa jego wymiaru zostaną podwyższone kolejnymi wskaźnikami waloryzacji do dnia 29 lutego 2008 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 105%, a świadczenioborca udowodnił 19 lat składkowych oraz 6 lat nieskładkowych. Przeliczenie emerytury wygląda w następujący sposób:

1) Obliczenie podstawy wymiaru oraz wysokości emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia, według wzorów:

a) Podstawa wymiaru emerytury = wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury x kwota bazowa

- $717,16 \text{ zł} \times 105\% = 753,02 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru)

b) Emerytura = część socjalna (24% kwoty bazowej) + część należna za okresy składkowe (po 1,3% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok okresów składkowych) + część należna za okresy nieskładkowe (po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok okresów nieskładkowych).

- $24\% \times 717,16 \text{ zł} = 172,12 \text{ zł}$ (część socjalna)
- $19 \times 1,3\% \times 753,02 \text{ zł} = 186 \text{ zł}$ (część należna za okresy składkowe)
- $6 \times 0,7\% \times 753,02 \text{ zł} = 31,63 \text{ zł}$ (część należna za okresy nieskładkowe)
- $172,12 \text{ zł} + 186 \text{ zł} + 31,63 \text{ zł} = 389,75 \text{ zł}$ (wysokość emerytury)

2) Podwyższenie kwoty emerytury oraz podstawy jej wymiaru w ramach kolejnych waloryzacji:

- od 1 września 1996 r. – przy zastosowaniu wskaźników waloryzacji 115,2% oraz 102,8%
 $389,75 \text{ zł} \times 115,2\% \times 102,8\% = 461,56 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $753,02 \text{ zł} \times 115,2\% \times 102,8\% = 891,77 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 marca 1997 r.- przy zastosowaniu wskaźników waloryzacji 102,2% oraz 105,2%
 $461,56 \text{ zł} \times 102,2\% \times 105,2\% = 496,24 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $891,77 \text{ zł} \times 102,2\% \times 105,2\% = 958,78 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 września 1997 r. - przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 105,2%
 $496,24 \text{ zł} \times 105,2\% = 522,04 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $958,78 \text{ zł} \times 105,2\% = 1008,64 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 marca 1998 r. - przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 105,25% (waloryzacja przeprowadzona w marcu oraz we wrześniu 1998 r. polegała na pomnożeniu wskaźnika wysokości świadczenia, stanowiącego iloraz kwoty świadczenia i podstawy jego wymiaru, przez zwaloryzowaną podstawę wymiaru tego świadczenia).
 $522,04 \text{ zł} : 1008,64 \text{ zł} = 51,76\%$ (ustalenie wskaźnika wysokości świadczenia na dzień 28.02.1998r)
 $1008,64 \text{ zł} \times 105,25\% = 1061,59 \text{ zł} \times 51,76\% = 549,48 \text{ zł}$
- od 1 września 1998 r. - przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 105,25%
 $522,04 \text{ zł} : 1008,64 \text{ zł} = 51,76\%$ (ustalenie wskaźnika wysokości świadczenia na dzień 28.02.1998 r.)
 $1061,59 \text{ zł} \times 105,25\% = 1117,32 \text{ zł} \times 51,76\% = 578,32 \text{ zł}$
- od 1 czerwca 1999 r. - przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 108,7%
 $578,32 \text{ zł} \times 108,7\% = 628,63 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $1117,32 \text{ zł} \times 108,7\% = 1214,53 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 czerwca 2000 r. - przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 104,3%
 $628,63 \text{ zł} \times 104,3\% = 655,66 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $1214,53 \text{ zł} \times 104,3\% = 1266,75 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 czerwca 2001 r. - przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 112,7%
 $655,66 \text{ zł} \times 112,7\% = 738,93 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $1266,75 \text{ zł} \times 112,7\% = 1427,63 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 czerwca 2002 r. - przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 100,5%
 $738,93 \text{ zł} \times 100,5\% = 742,62 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $1427,63 \text{ zł} \times 100,5\% = 1434,77 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 marca 2003 r. - przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 103,7%
 $742,62 \text{ zł} \times 103,7\% = 770,10 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $1434,77 \text{ zł} \times 103,7\% = 1487,86 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 marca 2004 r. przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 101,8%
 $770,10 \text{ zł} \times 101,8\% = 783,96 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $1487,86 \text{ zł} \times 101,8\% = 1514,64 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)
- od 1 marca 2006 r. przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 106,2%
 $783,96 \text{ zł} \times 106,2\% = 832,57 \text{ zł}$ (kwota emerytury)
 $1514,64 \text{ zł} \times 106,2\% = 1608,55 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru emerytury)

Tak więc świadczenie, po jego obliczeniu od podwyższonej kwoty bazowej, a następnie po podwyższeniu w ramach wszystkich waloryzacji będzie wynosiło 832,57 zł Należy dodać, że ustalone w ten sposób kwota świadczenia zostanie – również od dnia 1 marca 2008 r. – podwyższona w ramach waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych, wskaźnikiem 106,5%.

Przeliczanie emerytur i rent obliczonych od podstawy wymiaru wcześniejszego świadczenia

Od 1 marca 2008 r. ZUS przelicza również te emerytury i renty, których podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru wcześniej przyznanego świadczenia, obliczonego przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej mniej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Przykład:

Kobiecie urodzonej w lutym 1951 r., w maju 1998 r. została przyznana renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Wysokość renty obliczono przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 97% przeciętnego wynagrodzenia, tj. 1.147,29 zł. Po przyznaniu renty uprawniona nie pozostawała w ubezpieczeniu.

W marcu 2006 r. ZUS przyznał jej wcześniejszą emeryturę, którą obliczył od podstawy wymiaru przyznanej wcześniej renty z tytułu niezdolności do pracy i przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania renty (był to wariant najkorzystniejszy dla uprawnionej).

Ponieważ emerytura jest ustalona od kwoty bazowej stanowiącej mniej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia, zarówno część socjalna świadczenia, jak i część zależna od podstawy wymiaru i przebytych okresów zostaną obliczone od 1 marca 2008 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia, tj. 1.182,77 zł. Tak obliczone świadczenie zostanie następnie podwyższone w ramach waloryzacji, jakie miały miejsce od 1 maja 1998 r. do 29 lutego 2008 r., a następnie – od 1 marca 2008 r. – wskaźnikiem waloryzacji 106,5%.

Jeśli część socjalna świadczenia oraz część zależna od podstawy wymiaru i przebytych okresów składkowych i nieskładkowych zostały obliczone od różnych kwot bazowych, od 1 marca 2008 r. przelicza się część emerytury lub renty, która została obliczona przy zastosowaniu kwoty bazowej niższej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Przykład:

Mężczyzna urodzony 15 maja 1947 r. pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. ZUS przyznał i obliczył mu to świadczenie w październiku 1997 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej stanowiącej 96 % przeciętnego wynagrodzenia, tj. 1.001,51 zł.

W maju 2007 r. rencista zgłosił wniosek o przyznanie wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach oraz o przyjęcie do jej obliczenia podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy. Jednocześnie przedstawił dokumenty potwierdzające zatrudnienie po przyznaniu renty (w latach 2003-2006) oraz osiągnięte w tych latach wynagrodzenia.

ZUS przyznał zainteresowanemu emeryturę. Wariant obliczenia jej od podstawy wymiaru renty okazał się korzystniejszy od obliczenia emerytury od podstawy wymiaru ustalonej na nowo. Zainteresowany podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przynajmniej przez 30 miesięcy po przyznaniu renty z tytułu niezdolności do pracy, a zatem część socjalna emerytury - zgodnie z art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej - została obliczona przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania emerytury, tj. od kwoty 2.059,92 zł.

W marcu 2008 r. ZUS przeliczy przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia jedynie część emerytury ustaloną od podstawy wymiaru renty. Przeliczeniu nie będzie natomiast podlegała tzw. część socjalna świadczenia, która została już wcześniej obliczona od pełnej kwoty bazowej. Tak przeliczona emerytura podlega – od 1 marca 2008 r. – podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji 106,5%.

Przeliczenie rent rodzinnych

Od 1 marca 2008 r. podwyższane są również renty rodzinne przyznane po emerytach i rencistach urodzonych po dniu 31 grudnia 1929 r., których świadczenie zostało obliczone przy zastosowaniu kwoty bazowej niższej niż 100 % przeciętnego wynagrodzenia. Dokonując przeliczenia ZUS przeprowadza następujące czynności:

- przelicza emeryturę lub rentę zmarłego poprzez ponowne obliczenie tego świadczenia od kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia,
- ustala wysokość świadczenia, uwzględniając kolejne jego waloryzacje, na dzień przyznania renty rodzinnej,
- ustala – w zależności od liczby osób uprawnionych w dniu 29 lutego 2008 r. – wysokość renty rodzinnej na datę jej przyznania, a następnie
- podwyższa rentę rodzinną we wszystkich terminach podwyżek, jakie miały miejsce od dnia przyznania tej renty do dnia 29 lutego 2008 r.

Przykład:

Osoba odbywająca studia wyższe, jako jedyny uprawniony członek rodziny, pobiera rentę rodzinną po zmarłym ojcu, który w dacie śmierci miał ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

ZUS przyznał i obliczył rentę z tytułu niezdolności do pracy w listopadzie 1997 r. od kwoty bazowej stanowiącej 96% przeciętnego wynagrodzenia (1.001,51 zł).

Natomiast renta rodzinna została przyznana od 1 lutego 2003 r. Przeliczając rentę rodzinną od 1 marca 2008 r. ZUS obliczy najpierw rentę zmarłego od kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia (tj. 1.043,24 zł).

Następnie renta z tytułu niezdolności do pracy zostanie podwyższona w ramach wszystkich waloryzacji, które miały miejsce po dniu jej przyznania, a przed datą przyznania renty rodzinnej (ZUS zastosuje kolejno następujące wskaźniki: 105,25%, 105,25%, 108,7%, 104,3%, 112,7 % oraz 100,5%). Następną czynnością będzie ustalenie – w zależności od liczby osób uprawnionych w dniu 29 lutego 2008 r. – wysokości renty rodzinnej na datę jej przyznania, tj. 1 kwietnia 2003 r.

Ponieważ w tym przypadku do renty uprawniony jest jeden członek rodziny – renta będzie stanowiła 85% świadczenia, które przysługiwało zmarłemu.

Na koniec ZUS zwaloryzuje tak ustaloną rentę rodzinną w ramach waloryzacji, jakie miały miejsce od dnia jej przyznania do dnia 29 lutego 2008 r. (renta oraz podstawa jej wymiaru zostanie kolejno podwyższona wskaźnikami 103,7%, 101,8% oraz 106,2%). Tak przeliczona renta podlega waloryzacji od 1 marca 2008 r., przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 106,5%.